

Д. Радовановић влас.

Број 399

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА
ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

Март—Април

УРЕДНИК

Протојереј **БРАНИСЛАВ МИЛИЋ**
арх. намесник млавски

ПОЖАРЕВАЦ
Штампарија Ђорђа Наумовића
1936

С б л а г о с л о в о м
Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског
Господина Dr Венијамина

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

ВЕНИЈАМИН

БОЖЈОМ МИЛОШЋУ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП БРАНИЧЕВСКИ

Христѡљубивом свештѣнству оба реда и Благочестивом народу Богомхраниме ѿверене му епархије шаље свој Архиепископски благослов и честѣиша ѿразник Свешлого Христѡвог Васкрснућа и ѿздравља их све са

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Свемогућем Творцу је било угодно да нас удостоји да и ове године дочекамо светли и радосни дан Христѡвог васкрснућа, дан радости за све хришћане, како за оне праведнике који у овоме дану имају душевну радост да духовно виде васкрслога Утешитеља, тако и за грешнике, којима Господ Својим страдањима, тродневном смрћу у гробу и васкрснућем даје наде на спасење и очишћење од њиних грехова.

Да, драга моја децо духовна, морамо признати да је многима и многима међу нами грешницима потребно овако спасење. Многи од нас, па и већина, заслепљени смо тегобама овоземаљскога живота, па се заборављамо. Заборављамо да смо сви ми створени Богом и да у целини зависимо од Њега самога и Његове милости. Он пак, толико је добар и толико милосрдан, да нам свима даје наде на спасење а једино тражи од нас да се добрим делима нашим приближимо к Њему.

Има једно велико зло, драги моји, које нас удаљује од Господа, а то су пусте речи и гадне псовке којима прљамо душу своју узимајући на се велики и тешки грех, јер је псовка богомрско дело. Свети апостол Јаков вели: „Језик је мали уд и много чини. Гле мала ватра и колико шуме сажеже. И језик је ватра, свет пун неправде. Тако и језик живи међу нашим устима поганећи све тело и палећи време живота нашега и запаљујући се од пакла“. (Јак. 3, 5-6). Јер као што једна само варница може да запали целу шуму, тако и језик човечији може да нанесе човеку велике пакости, јер је језик у многим случајевима пун смртоносног отрова. Тај мали део тела човечијега вођа је целоце

телу, које се њише по силној бури живота као брод по узбурканоме мору. Људи су у стању да припитоме и најдивље животиње пустињске, али тешко могу да укроте свој језик. Док извори воде дају вазда једну те исту угодну и за пиће воду, дотле су уста човечија у стању да у исто време пуне и благослов и клетву, како добру и утешну реч, тако и гадну и погрдну псовку. Језиком нашим славимо и величамо велико име Творца небеског, али тим истим језиком ружимо име Божије и проклињемо браћу нашу, која су по слици и прилици баш тога Творца створена. Тим малим делом нашега тела у љутњи, мржњи и пијанству чинимо ужасна недела па чак и злочине. Када бисмо само мало помислили пре него што изустимо ма и једну реч из уста наших, не бисмо ни једну такву реч испустили, за коју бисмо се морали стидети и пред Богом и пред људима. Врло често се дешава да, када смо са нашом браћом ма и у најмањем спору, када већ у нами почне да преовлађује страст и ненавист, почињемо да псујемо, проклињемо и ружимо оно што је човеку најсветије на овоме свету. Зар је мало случајева да људи у наступу неизмерне срџбе руже и име Господа вишњег, Онога који нам дарује живот и срећу нашу? У срџби човек наружи и крст часни и не помисливши претходно да је баш тај крст једини и највећи символ нашега спасења. Изуста наших, драги моји, излазе много пута и такве речи, које на савест нашу падају као највећи терет и смртоносне ране тада стварамо срцима нашим. Када би по зидовима наших домова биле ма и најмањим и најситнијим словима исписане све оне псовке и гадне речи, које је наш језик за време нашега живота произвео, не би нам довољна била ни највећа палата на чијим би зидовима могле стати исписане све те гадне речи. Ако би пак, ма кад било, отворили књугу исписану свим псовкама и грдњама које смо изrekli за ово време живота нашега, морали бисмо од стида и срама бежати далеко у гору и пустињу.

Апостол Јиков вели — језик је мали уд и много чини, а у ствари је тако, децо моја. Зар језик не управља светом и срећом његовом? Језиком човек као крмилом управља судбином милиона других људи. Сваки од нас најближом својом околином дејствује и успева језиком својим. Отац и мати васпитавају децу своју тим истим језиком. Писци и филозофи помсћу језика предају своје идеје другима. Песници нас својим језиком одушевљавају дивним стиховима, а дивном пак песмом и божанским песнопјенијем облагорођавамо душу своју и приближујемо је Творцу. Језиком се у боју побеђује, али се и бива побеђеним.

Одиста, анђеоски би живот на земљи људи проводили када би се старали да свој језик обуздају, не дозвољавајући му да пушта зле и скарадне речи, клетве и псовке, већ само благе речи и благослове. Језик човечији има ту силу, да сагорева душу његову и звер је која се тешко даде укротити. Језик је једини проузроковач пропасти душе човекове, прља тело његово и распаљује страсти и жеље срца, одстрањујући ум човечији и самога човека од правога пута ка спасењу.

Језик проузрокује ратове и покоље где хиљаде људи налазе смрт и неоцењива се имовина упропашћује. Језиком успевају зли људи да своје ближње од дома Божијега удаље. Тај исти језик уноси раздор у породици и племену, сејући вражду међусобну и мржњу, доводећи у пропаст светињу породице.

И тако, драги моји, уместо да језик буде најблагороднији уд човечији, он постаје проклетство, благодарећи прљавштину коју из себе испушта. Стога смо дужни на првом месту да укротимо језик наш, и да умиримо срца наша не дозвољавајући да се у њима рађа зло и да се храбримо вазда Духом светим, који улива у срца људска дух живота и врлине, јер се само тим начином даде укротити дивља природа. Само Отац наш небески може да изгони тај огањ и дивље жеље човекове, те да се човек топлотом вере Богу приближи, Богу који је једини пут истине и живота. Човек је дужан језиком својим само да благосиља и да слави свога Творца, јер све што је живо и што је Њиме створено, дужно је да хвали Творца. Угледајмо се на птице небеске, које својим умилним гласом славе Бога, на њих се угледајмо, јер смо ми као круна свега што је Бог створио дужни овим језиком кога нам је Он даровао, да Га слаavimo и величамо. Стога и ми са псалмовевцем Давидом рецимо: „Постави Господе стражу код језика мојега, чувај врата уста мојих“, — те да никада из уста наших не изађе зло, већ дај нам да језиком нашим Тебе слаavimo и да Ти хвале уздижемо од сада и до краја живота нашега. Амин.

Дано у Пожаревцу
на Ускрс 1936 године.

Ваш Епископ и молитвеник
† Венијамин.

Прекретница

„Чујте небеса, и слушај земљо; јер Господ говори: синове одгајих и подигох, а они се одвргоше од мене. Во познаје господара својега и магарац јасле господара својега, а Израиљ не познаје... Да грјешна народа!“

(Исаија 1, 2—4).

Доба у коме живимо јесте прекретница у животу наше цркве, особито у односу наше хијерархије према живој цркви — пастви својој. Дуги период националних снова и херојских војничких победа, црквена страна нашег народног живота је животарила. У историској борби сва енергија и мисао цркве пренесена је била на национално тле. Црквено — јеванђеоско поље остало је необрађено. По остварењу својих националних идеала наш народ вратио се својој кући, својој њиви и жељан мирног живота упро је свој поглед у своју светосавску цркву, тражећи од ње упут и руководство за будући миран, плодан и срећан живот. Али црква, ваљда преморена под националним теретом који је вековима носила и скинула тек пре једне деценије, још је у ставу одмора и ишчекивања. Да ли то треба да значи стагнацију или припремање, ново организовање свих црквених енергија за чисто унутрашњу религиозно-моралну мисију наше цркве?

Ако завиримо у душу нашега народа, у његов религиозно-морални живот, видећемо немарност, хладнокрвност, коров који гуши и стање озбиљно болесно. Верски индиферентизам, готов да се преокрене у секте, јереси или атеизам; нечасна и страшна трка у борби за опстанак, за грабљењем овоземаљских блага, без икаквих моралних скрупула, где се човек спушта испод животиње; рушење основе на којој стојимо — породице и обесвећење чистог породичног живота; опште незадовољство животом у коме нико не види своју кривицу него сваљује на другога; убиства и разбојништва; лажно сведочење и кривоклетство које ће једнога дана онемогућити судове да дођу до истине и поделе правду; ванбрачни живот који узима толико маха са циљем да у доба опште моралне посувраћености, збаци тешке окове црквеног брака и прогласи победу моралних схватања и неморалног живота;

општа неупућеност у стварима вере, слабо познавање Христове науке, пад дисциплине чистог и здравог хришћанског моралног живота и др.

Тешка и загушљива атмосфера осећа се на свима гранама верског живота нашега народа и нашој званичној цркви намеће се императивна и хитна потреба и организована акција: да се народно-црквена њива обради, оплеви, очисти од корова сујеверја и посувраћених моралних схватања и засејано светосавско религиозно морално семе осети благодети јеванђеоског сунца.

Наше стадо не води пастир који познаје сваку своју овчицу и кога све овце познају; удаљено од својих духовних пастира, без вођства цркве, заведено многим варљивим идејама материјалистичког схватања живота, наше стадо иде разбијено, невесело, живи од данашњице и бори се за насушни хлеб удаљивши се од живог организма своје матере цркве сасвим природно, наш народ је оборио своје очи ка земљи и у њој види свој опстанак и свој спас. Данас када се све устремило на веру и морал, као: тешка економска криза, нова социјално-комунистичка доктрина савременог уређења друштва без цркве и вере, пад духовних вредности у очима нашега народа мора сваког родољуба особито пастира озбиљно да забрине. Ово је доба најподесније да се многи и многи савремени бакцили и црви увуку у духовни живот народни, нагризу га и сруше. И у овоме озбиљно тешком добу наш народ „нема никога од свијех који га љубљаху да га потјешу; сви га пријатељи његови изневјераше, посташе му непријатељи“ (Плач Јеремијин 1, 2). Што је најжалосније никада народна интелигенција до данас није била удаљенија и страна своме народу, него данас. Ако и наша црква са својим свештенством остане и даље по страни народног живота, настаће духовно изумирање народа а с њиме и наше цркве.

Настала су времена тешка по речима св. апостола Павла „јер ће људи постати саможиви, среброљупци, хвалише, поносити, хулници, непокорни родитељима, неблагодарни, неправедни, нељубавни, непримирљиви, опадачи, неузддржници, бијесни, не доброљубиви издајници, нагли, надувени, који више маре за сласти него за Бога“ (Тим. II, 3, 2—3).

Целокупна човечанска цивилизација служи човочијој земаљској срећи; цркви пак и њеноме свештенству од самога Спаситеља додељена је она друга, тежа али деликатнија и узвишенија служба, служба души човековој и његовом вечном животу.

Оплеменити, усавршити у добру, сачувати душу човокову као његов најдрагоценији дар и вредност од Бога, удостојити је за бесмртност, то је највиши циљ свештиничке пастирске службе.

Шта треба дакле да чинимо? Заверимо у поверено нам стадо, испитајмо његову душу и срце, његов религиозно-модални живот заузмимо своје право место духовног лекара па ће нам се одговор сам по себи дати.

Много и много религиозно моралних проблема императивно се данас намећу добром и савесном пастиру, који је свестан своје велике одговорности пред Богом за душу сваке своје овчице, али од свих тих многобројних проблема, за сада „Браничевски Весник“ истиче само један: *како да приближимо наш народ св. храму и црквеним богослужењима у њему, и објављује анкету на овај проблем.*

Струјање нормалног црквено-народног живота огледа се у молитви, у похађању црквених богослужења, у љубави и учешћу при разним манифестацијама црквеног живота. Ту у храму на црквеним богослужењима свештеник је посредник између смртног и бесмртног, између људи и Бога и ту лежи корен његовом пастирском ауторитету; остале пак свештенорадње ван храма само гранају и допуњају свештеничку службу. Отуда је отсуство народа са св. богослужења узрок многим недаћама па и паду црквеног живота.

Привести народ цркви, омилити му и учинити посведневном потребом њених богослужења јесте полазна тачка реорганизације црквеног живота и религиозно-моралног препорођаја. Када говоримо о св. богослужењима, имамо увек у виду и живу пастирску реч на њима, која треба да је саставни и неразводни део њихов и да се та реч пастирска односи на црквени живот и даје објашњење свима савременим и актуелним животним проблемима са гледишта св. јеванђеља, а тако исто и лепу и складну хорску песму, која на богослужењима много значи, а на што до данас није обраћена довољка пажња. Но о овим двама темама обраћаћемо специјално пажњу другом приликом.

Истичући горњи проблем са анкетом „Браничевски весник“ жели да целокупно свештенство епархије Браничевске не само заинтересује хитном потребом смишљеног и организованог подизања стандарда нашег народног црквеног живота, него и да их сврста у збијене редове, да их духовно зближи, уједини и оспособи, да може не само размишљати и бавити се него и успешно

решавати поједине истакнуте животне проблеме наше епархије и наше цркве.

Не тражимо да одговори на истакнуту анкету буду написани високим књижевним стилем. Желимо да се сва браћа свештеници и свештенмонаси сложе са нама у потреби за једном организованом иницијативом у циљу верско-моралног просвећења народног; да се озбиљно замисле пред изнесеним чињеницама и истакнутом анкетом; да истакнуту тему са вољом и пастирском љубави простудирају и нађу прво узроке а затим укажу на пут и средства њеног успешног решења. Од особитог би интереса била опажања заснована на искуству при ранијим покушајима или успеху при решавању горње теме. Главно је да одговори буду јасни и да се крећу у духу истакнуте анкете. Све интересантне одговоре на ову анкету уредништво ће средити и објављивати у „Браничевском Веснику“.

Завршавамо речима св. апостола Павла: „Подгријевајте дар божиј који је у вама“ (Тим. II, 1, 6).

УРЕДНИШТВО.

† ПРОТА МИЛАН ПОПОВИЋ
парох коларски
и први претседник свештеничког удружења
Епархије Браничевске

У петак 21 фебруара т. г. завршио је овоземалски живот један од најбољих служитеља Божијег олтара — прота Милан Поповић, парох коларски и први претседник свештеничког удружења Епархије Браничевске.

Прота Милан рођен је у Коларима 1872 год., од оца свештеника Љубомира и матере Лепосаве, а потомак старе свештеничке породице Стојана Поповића, мученика нишког, обешеног од Турака у Нишу на трећи дан св. Тројица 1822 год. са владиком Мелентијем, за Српство.

Прота Милан свршио је основну школу у месту свога рођења, нижу гимназију у Смедереву а V и VI разр. више гимн. у Београду. По свршетку шестог разреда гимназије, уписао се у београдску Богословију 1889, коју је завршио 1893 год.

По свршетку Богословије и одслужења свога ђачког рока у војсци, постављен је био за практиканта Министарства просвете октобра 1893 год. и остао у тој служби до фебруара 1894 г. када је дао оставку, и отишао у Беч, ради учења пољопривреде. Био је примљен на имању професора Високе пољопривр. школе Ритера од Либенберга, као волантер у Кемелбаху ан дер Инсу, и ту остао до јесени 1894 год., када је се вратио у отаџбину и постављен за учитеља у Коларима, где је учитељевао до јула 1897 год., заједно са својом женом учитељицом Агницом, са којом је ступио у брак 29 септембра 1896 год.

На дан 9 маја 1897 год. буде рукоположен од тадањег Митрополита Михаила за ђакова, а 10 маја за свештеника и буде постављен за сталног пароха Коларске парохије; јер му је отац био премештен за проту окр. смедеревског, а одатле за судију Духовног београдског суда.

Поповић Љ. Милан, протојереј — парох II-ге Коларске парохије (епархије браничевске) 3 п., Смедерево, коју чине део варошице Колара (родно место великог српског народног добротвора просветног И. М. Коларца) Врбовац, Биновац и Суводол са 580 домова.

Прота Милан радио је ревносно не само као свештеник у парохији, и домаћин на своме доста великом и угледном пољском имању, већ и као активан задругар, на нашем земљорад задругарству, за кога се с правом може рећи, да је један од њеких најактивнијих радника, из редова нашег парохиског свештенства, још од самога почетка његовог, као веран помагач и сарадник оцу нашег задругарства Мики Аврамовићу, који је у ову идеју и кренуо из Смедерева, те да јој да тако огроман замах у целој држави.

Као одличан задругар биран је на најважнија места у нашем задругарству, тако да је прота Милан био више од двадесет година члан управе нашег Глвног Савеза Српских Земљорад-

ничких Задруга у Београду, а на последњем Конгресу у Скопљу изабран је и за почасног члана Гл. Савеза.

У задругарству прота Милан заузимао је ове положаје: претседник је Коларске Земљорад. Кредитне Задруге и Српске Здравствене Задруге у Коларима, претседник је надзорног одбора Смедеревске виноградарске задруге, претседник надз. одбора Српске житарске задруге и члан управног одбора обласне Задруге за производњу шећерне репе.

У својој општини његовим ревновањем подигнут је нови дом за општинску судницу и народно купатило, и нова школска зграда.

Писао је доста и своје радове штампао у Веснику Српске Цркве, Гласнику Архијерејског Сабора и листу Здравствена Задруга, као и у листовима дневне предатне штампе.

За свој рад одликован је од стране црквене власти 30 јуна 1900 год. црвеним појасом, а 1921 год. од стране Св. Синода протојерејским чином.

Од стране државних власти одликован је орденима Светог Саве V и IV степена и Југословенске круне V степена.

За све време свога службовања остао је на својој парохији где су му стари поповали 100 година, ма да му је у два маха нуђено окружно протство.

У браку имао је петоро деце, коју је све школовао. Три кћери удао је за факултетски образоване људе (професора, претседника првост. суда и адвоката) једини син завршава ове године правни факултет у Загребу, и четврта ћерка студира филозофију на београдском универзитету.

Зaista редак случај: пуних 39 година служити као парохијски свештеник на селу, која је служба теренски толико незгодна, служити тамо и ако му се толико пута нудио много бољи положај и место, што значи несебична и велика љубав према онима које данас многи сматрају само као објекат за искоришћавање.

И онога дана када је требало предати матери земљи земне остатке проте Милана — 10(23) фебруара т. г. показало се је да народ коме се тако предано служи уме и да цени трудбенике.

Тога дана, пошто је тело дан раније пренето у цркви, почела је у 8 час. заупокојена архијерејска литургија коју је служио Његово Преосвештенство Епископ Браничевски Господин Др. Венијамин који је нарочито за то дошао, а уз асистенцију арх. заменика проте г. Добривоја Лучића, архиј. намесника среза

подунавског проте г. Благојевића и осталог околног свештенства. Црква је била мала да прими број поштовалаца проте Милана. И поред необично ружног времена дошао је један завидан број људи из Београда и Смедерева, који се са протиним парохијанима скрушено молише Богу за душу врлог пастира.

По завршеној служби почело је опело које је служио Г. Епископ са 15 свештеника. На крају опела Преосвећени Владика дубоко тронут често прекидајући сузама одржао је говор о проту Милану, у коме је између осталог рекао: „Вршим данас једну за нас смртне људе тешку дужност, праштам се са одличним делатељем у повереном му винограду Господњем, искреним и часним сарадником Мојим, добрим и нежним домаћином свога дома — протом Миланом. И ако сам мало времена био упућен на његову сарадњу, ипак ми је она тако драгоцену била, и ја му на тој његовој присности, искрености и оданости и овде кажем: хвала. Несрећа је за нас и за вас поштозаоце покојника у толико већа што је данас таквих људи све мање.... Али ће зато његов рад бити награђен од вечног судије Господа Исуса Христа тиме што ће добити вечни живот. И ми се зато и молимо Њему и Господу Исусу — упокој Господе душу раба твојега протојереја Милана“.

После Преосвећеног Г. Епископа одржао је следећи говор прота Милан Путниковић, парох биоградски. Тај говор гласи:

Ваше Преосвештенство,

Тужна породицо, родбино, пријатељи и парохијани покојника. Треба да говорим последњи поздрав, да говорим посмртну реч, и као свештеник, и као друг покојног проте Милана.

Зар је то лака дужност, да се човек опрашта са другом?

Зар кад душа плаче и дрхте узбуђени осећаји, човек може говорити?

Слабе су сваке речи, да се исказе туга и бол душе, за изгубљеним добрим другом и човеком. Ту осећаји говоре а уста ћуте.

Треба бити, као велики свети Дамаскин, црквени песник који је опевао смрт свога друга, и у оним божанским песмама при опелу.

Не, и ми, слаби људи, хоћемо, ма и славим речима, да дамо одушке болу, у овим тешким тренутцима.

И сама дужност, као свештеника, и љубав и осећаји према умрлом другу, налажу ми, да се ево опростим са њиме, последњим поздравом.

Ја сам са протом Миланом провео у овом нашем родном месту детиње дане, невиног радосног живота. Провели смо иде-

ално и бујно доба ђачког живота. Службовали смо Богу и народу, при овом светом храму дуги низ година. Ишли смо кроз живот нераздвојно и делали, увек: братски, другарски и свештенички.

Све, што је ишло на корист свете цркве и народа, трудили се, да приведемо у успешно дело.

Када сам стицајем прилика отишао одавде, остао је покојни Милан, да и даље продужи користан рад. Он је живео и радио и, ево сада, када је још могао послужити светој цркви и народу своје, његове су се уморне очи склопиле и утруђено тело спремило на пут вечног одмора. Неумитна воља провиђења, прекинула је његов благотворни живот и рад.

Покојник је рођен у овом малом сиромашном месту, али честитом. Он је овде остао целог свог живота.

Као потомак знаменитог родољуба и свештено-мученика проте Стојана, обешеног на нишком мосту за веру и род свој, и покојни је Милан продужио у своје животу ту сјајну линију у служби Богу и роду. Својим животом и радом достојно се одужио сенима својих предака.

Као свештеник, виђен и запажен, по активности своје службе, покојнику су нуђени виђенији положаји, али је он увек одбијао све почести и вазда остао у средини својих честитих парохијана и сељана.

Често ми је пута говорио: „могао бих отићи одавде, али ми је жао наших добрих сељана, да их напустим. Дobar је наш народ“.

И остао је међу њима пуне четири деценије, у служби и љубави. Са њима је делио и добре и зле часове живота. Бол и јади његових сиротих парохијана нису му давали, да их напусти. На против, то му је повећавало енергију и давало јачег полета да им се посвети целог свог живота, и раду на корист њихову.

Покојни прота не беше само исправан у служби свештеничкој, већ доспеваше да ради и на нашој сиротној свештено-црквеној књижи. Његови чланци, расправе и рељефне слике из народног живота, писано лако, разумљиво и убедљиво, увек ће се у сласт читати и помињаће се њихов творац. У свима овим редовима огледа се велика љубав, према народној светој цркви, и према нашем народу и његовом животу.

Но, овим још није потпуна слика делатности покојника. Он је имао времена још и за сваки културни и социјални рад. И ту је неуморни раденик био покојник.

Он је узимао видна учешћа и неуморно сарађивао на свима општим пословима, који су корисни по народ и његов живот.

Његова је заслуга, што је ово малено место постало једно од напредних, а дотле незнатно и застало. Његовим је трудом основана Земљорадничка задруга, у којој је покојник био душа њена, а који користи овом месту пуних четрдесет година. Он је творац здравствене задруге, апотеке и народног купатила. Његовим заузимањем подигнута је чесма са водоводом. Он је иницијатор подизњу модерне општинске зграде, школе и других општих тековина. Сва ова дела покојникова сачуваће му у народу захвални спомен и благодарност.

Покојник беше у истини ретке енергије и истрајности у раду а при томе свакоме приступачан за сваку помоћ и савет. Његове поуке, говори и савети слушани су радо и примани, јер он беше диван у речима, које су морале свакога освојити.

За свој плодан и многоструки рад, покојник је добио признања, и од свете цркве и државе, високим одликовањима.

Последњих година свога живота, добио је признање браће своје свештеника ове епархије, јер је почаствован за вођу њиховог удружења.

И сам овај тужан величанствен спровод покојника сведочи, колики је велики губитак смрт његова. Присуство Његовог Преосвештенства, црквеног поглавара ове епархије, при овој посмртној пошти, — коме нека је дубока благодарност на високој пажњи према нашем другу, — сведочи, колико је и он осетио губитак доброг свог свештеника. И присуство многих његових другова свештеника, пријатеља и парохијана доказ је, да сви осећају губитак и овим му одају признање и пошту за његов плоносни и користан рад за опште добро.

На овом последњем растанку земаљском, ја се драги покојниче, са твојом породицом, родбином, Преосвећеним Владиком друговима, пријатељима и парохијанима топло молим Свевишњем Творцу, да ти Он подари доброј души вечни одмор, у вечном Његовом царству и награди за дела твоја и верну службу Њему и народу.

Молимо се Небесном Оцу, да пошаље и Божанске утехе породици твојој, а у дубоком болу и рањеним душама њиховим. Нека сачувају спомен на покојника и буду поносни, јер је он достојно завршио свој земаљски живот и као човек, као свештеник, супруг и отац породице. И ми, његови другови и пријатељи, сачуваћемо његову успомену на њега, док и нас буде трајало.

Болне душе и тронутих тужних осећаја упућујемо ти последњи поздрав. Нека твоја племенита душа мирно броди у вечно закриље Свевишњег, одакле је и постала, а уморно ти тело нека почива у вечном миру, крај твојих родитеља и предака, а у близини овога светога храма, коме си ти и твоји претци достојно служили више од једног века.

Нека ти је: вечни помен, слава и хвала.

За овим је настало целивање, после тога су ковчег изнели свештеници, обнели око цркве и пред западним вратима храма одржана су још три говора и то:

Говор у име управе Главног Савеза Срп. Земљ. Задруга:

„Најболнији тренутци у животу свакога човека то су они, када се за навек опраштамо од својих милих и драгих, од својих другова и пријатеља, који су нам баш у тим моментима били најпотребнији, да нам својим мудрим саветима и богатим искуством помогну у тешкој животној борби. Такав тренутак дошао је данас и за породицу уваженог покојника проте Милана, јер су се ето угасиле очи које су очински свакога гледале, јер је престало да куца срце, које је свакога волело. Али тај тешки и болни тренутак није дошао само његовој породици, већ је он дошао и свима онима, који су га познавали, јер су га сви ценили и волели.

Колико је смрћу његовом тешко погођена његова породица, исто толико његова смрт претставља тежак губитак за српско земљорадничко задругарство, које у њему губи искусног вођу, одличног идеолога и примерног задружног раденика. — Ако се је ма ко одужио своме роду то је пок. прота Милан, ако је ико све своје духовне и физичке моћи ставио у службу своме народу, то је пок. прота Милан. Он је један из легендарне старе гарде која је своју улогу у друштву и држави правилно схватила, која је све од себе дала за културни и економски напредак нашег народа.

Као млад свештеник са пуно воље и љубави несребично се прихваћа рада на развијању земљорадничког задругарства и својим прегалаштвом успева толико, да га округ смедеревски читавих 30 година бира за члана Управног одбора Главног савеза српских земљор. задруга, и тиме му одаје највеће признање за његов рад на здругарству, јер га је он достојно и заслужио. Четири деценије пожртвованог рада на економском и културном подизању села и сељака претстављају четрна деценија тешке борбе са

предрасудјама. Својим радом и својим очинским понашањем он је у свакоме своме подухвату успевао и читаве генерације солидно оспособио за тешку животну борбу. Име проте Милана из Колара биће исписано златним словима у историји српског земљорадничког задругарства, које је он волео и на чијем је развијању неуморно радио. Ми, његови другови и сарадници увек ћемо се радо сећати његових очинских савета на седницама, на којима је решавано о раду на унапређењу задругарства.

Његов светао рад на економском и културном подизању свога народа најбољи је пример нашој интелигенцији којим путем треба да се одужи народу из кога је и поникла. Он треба да буде светао пример и свима нама, како треба служити своме роду, јер је дужност свакога од нас да све своје духовне, физичке и материјалне моћи стави у службу напретка свога народа, а тиме и напретка целог човечанства.

Ожалошћена породицо, тежак је и претежак бол који вам је причињен смрћу пок. проте Милана, али стегните ваша уцвельена срца и будите горди што сте потомци човека, који је својим несебичним радом оставио светао пример, на који ће се многе генерације угледати; човека који за собом оставља читаве легије искрених пријатеља, који ће му вечито бити захвални за његов неуморни труд на просветном и културном подизању свога народа.

Врли покојниче, у име Управног одбора Главног савеза српских земљор. задруга у коме си ти сарађивао преко три деценије, у име хиљада задругара окупљених око тога Савеза и у име Савеза здравствених задруга, ја ти захваљујем на братској сарадњи и при овом нашем последњем виђењу и изјављујем да ћемо се вечито сећати твога несебичног рада и твојих очинских савета у раду на развијање земљорадничког задругарства. Нека Бог да твојој души рајско насеље и нека ти је лака земља коју си несебично волео.“

Говор у име Смедеревске Виноградарске Задруге:

Тужни скупе,

Ево како тихо, изненада и брзо пролази живот човека на земљи.

И кад свако од нас мисли и очекује, да после издржаних патњи, мука и борби у животу, последње своје дане проведе у миру, љубави и срећи свога дома и породице, живот се гаси.

Па ево видите, та неумитна судба која нас све прати, није мимоишла ни нашег драгог пријатеља, уваженог проту Милана, Божјег службеника и нашег врлог задругара.

Ко га је у животу познавао, и са њиме сарађивао, свагда је у њему могао наћи добра пријатеља, верна друга, доброг Оца, скромна Божја службеника, и искрена задругара, који је сав свој живот посветио, дому свом и месту у коме је живео, па је своје скромне способности и снагу ставио нашем друштву у службу, тежећи свагда да сваки рад уроди плодом, на добро народа и отаџбине.

Као задругар Смедеревске Виноградарске задруге у Смедереву, служио је за пример, и својом способношћу, марљивошћу, исповедао је начело и свест задругарску, сејао љубав и слогу међу друговима својим, био је стекао заслуге и признање свију нас за добар глас и добро стање наше задруге.

Место твоје, Оче Прото у редовима нашим остаће незамењиво, а успомена на тебе и твоја добра дела остаће трајна међу нама.

У име твојих другова, чланова управе Смедеревске Виногр. Задруге, у име свију наших задругара, ја се клањам твојој сени оче Милане, нека ти Благи Бог да рајско насеље, мир нека је души твојој, и нека ти је вечан помен међу нама, Слава ти Оче Милане.

Говор Јер. Јеремића, претседника црквене општине:

Тужни зборе,

Неумитна и нежељена смрт нашег омиљеног и за нашег века незаборзвљеног проте Милана, сакупила нас је, да му на последњем растанку одамо заслужено поштовање, које је он, међу нама за живота свога драгоцену заслужио.

Сви ми, колико год нас овде има и још сто пута више православних верника оплакују мртво тело нашег сада покојног и уваженог проте Милана, а зашто? Зато, што он није био само свештеник нашега православног светога храма, већ и велики учитељ своје пастве, велики добротвор и малих и великих и сиротних и богатих и старих и младих, и поред свега тога још и велики проповедник вере наше православне.

Хиљадама пута слушали смо проповедничке речи нашега омиљеног пастира, које су кроз његова сада затворена уста силазиле са непрегледног Неба, а упућене од самога Свевишњег Господа Бога. Слушали смо и гутали сваку његову реч, јер нам је свака његова реч била духовна храна, која нас је одржавала у вери и свагда опомињала на свето име Божије и на све што се светињом назива.

Његови Богом обдарени говори са предикаонице нашега светога храма, истеривали су из наших душа све оно што Богу

није било угодно, а наша срца после саслушаних његових придика била су исцељена и радосна, и у таквим радостима праштали смо један другоме све увреде, љубили се и грлили, јер нам је он, наша срца и наше душе запајао Божанственим духом који нас је дух озаравао, као што јарко сунце озарава мајску росу.

Имали смо прилика, да га слушамо и ван нашега св. храма, на погребима и на весељима, па и у тим приликама његове одабране јеванђелске речи, деловале су на наше душе и срца, јер је на погребима давао утехе, а на весељима радост над радошћу.

Свака његово појава и у храму и ван храма за нас је представљала апостола Господњег, и као таквог смо га, свагда и ценили и поштовали.

Данас сви ми губимо једног Господњег апостола, губимо духовног проповедника наше вере, губимо просветника и учитеља нашег земаљског раја, губимо нашег најстаријег задругара и великог народног пријатеља, губимо га за навек, због чега смо и дошли, да му одамо последњу пошту, да га испратимо до његове вечне куће, и да га предамо матери земљи, у којој нека мирно почива са прекрштеним уморним рукама и праведним делима својим.

Покојниче, поштовани и много уважени господине прото Милане, старешино наше омиљене св. цркве, храма св. апостола Петра и Павла, нека ми твој дух, који лебди над твојим упокојеним телом дозволи, да се с тобом, пред твојом вечном кућом, у име Црквено општинског савета коме сам на челу као претседник савета са неколико речи опростим.

Не заборављени старешино цркве, ми чланови Црквеног савета, захвални смо теби јер си нас одабрао, да вршимо почасну али поносну дужност према нашој цркви, захвални смо јер си нас, кроз минуле 4 године дужности своје, приближио кроз нашу веру и цркву саме Господу Богу, и ми, и сви остали парохијани нашега храма, не можемо ти никад заборавити добротинство, које си нам за живота твога учинио, вечито ћемо се тебе сећати и кад год се буду отварала врата „светих двери“ на олтару нашега храма, ми ћемо са нестрпљењем очекивати вашу појаву и пожелети кроз ваша уста благослов Господа Бога, али вас више никад видети нећемо, нити ћемо ваш глас икад више чути, али ћемо зато, свакад пред очима имати сенку појаве ваше, која ће нас до века сећати на вас, и тај осећај нека вам буде вековна жижга припаљене воштањнице пред вашим светим лицем тамога гроба.

Господњи позив гласи: „Ходите к мени. Коме год је тешко, и уморан пада, нек дође к мени да се одмори“.

Покојниче, позиву Господа Бога си се одазвао, оставио си верну и узорну домаћицу, оставио свога милог и јединца сина, оставио миле своје кћери, зетове и унучад, оставио си све своје другове и пријатеље и ево, по жељи Господа Бога, прилазиш Господу са чистом душом и праведним делима својим.

Нека ти је од Господа Бога благословен далеки пут, нека су твојој души отворена Рајска врата, нека твоме телу буде лака наша црна земља, Бог да те прости. — Амин!...

Уредништво Браничевског весника објављујући ове редове о смрти и погребу првог претседника свештеничког удружења Епархије браничевске са своје стране жали што је тако рано изгубило једног одличног сарадника, чији су чланци писани лаким а речитим стилем, били одлично примљени од свих наших читаоца.

И последње његове речи биле су пуне бриге и љубави за наш лист. Склапајући своје очи упитао је околне: је ли изишао последњи број весника у коме је и његов последњи чланак „Поздрав“.

Бог да прости проту Милана.

Ја не могу више... (Али ко сам ја?)

Ја не могу више
Мирно гледат драму,
Што је живот пише
Као панораму.

Да л' се мени чини
Ил' је збиља тако?
У плачној долини
Назире се пак'о.

Дан за даном тече
Као хучна река:
Јутро, подне, вече
Ближи се крај века.

С грозничавом жудњом
Свак' то тражи срећу,
Ал' трчећ' за славом,
Коб нађе још већу.

Уловљен у мреже
Страсти, пуних јада,
Веселник све ниже,
Тежећ' рају, пада.

Сјај варљиви мами,
Пустош душу слама.
Ох! грозне немани,
Што се зове тама.

Ја не могу више
Мирно гледат' драму,
Што је живот пише
Као панораму.

Неколико речи о нашој црквеној штампи

У нашој држави има близу седам милиона православног становништва. То је несумњиво највећа људска заједница у нашој држави. Па ипак, кад упоредимо ову заједницу са неком другом, на пример са католичком; или са неким друштвом, на пример са соколским; или са неким безбожним фронтом, на пример са марксистичким и материјалистичким; — православна наша црква, из међу свих њих, има најслабију, најнеразвијенију, најмалобројнију своју штампу! Поред свега тога што она предњачи бројем својих чланова! Студентских часописа има далеко више, него наших црквених. Спортских листова има такође више, него наших црквених. Секташка и безбожна активност је далеко измакла испред наше црквене активности.

Данас наша црква има свега тринаест часописа, од којих само три излазе редовно *једанпут месечно*. Сви остали или излазе нередовно или су изричито двомесечни, или чак тромесечни.

Гласник Патријаршије, мада на њему не пише кад би требао излазити и колико би свезака годишње морао давати, изгледа да би требао бити полумесечни часопис, међутим он једва саставља месец са месецом.

Мали Богољуб, лист за православну децу, кога уређује архимандрит Платон, а штампа Манастирска штампарија у Срем-Карловцима, по намери је месечни лист, међутим по остварењу... можда је досад и умро.

Богословље, орган професора Богословског факултета, излази редовно четири пута годишње. Ове године напунио је 10 година свога излажења, што је врло ретко у нашој цркви, и то једино благодарећи фонду којој му је завештао покојни патријарх Димитрије. Иначе, овај часопис је строго научан и, самим тим, од њега се не може тражити ни очекивати широк пријем ни широк утицај. (Расправе о употреби клепала у историји, о јеврејском браку и т. д.).

Светосавље, је орган Удружења студената теологије, покренут пре пет година с намером да буде двомесечни часопис. Невоље су натерале да је доцније постао тромесечни. Те исте невоље су учиниле, да се, нарочито последњих година, не зна ни кад излази ни да ли излази. Часопис је обећавао да буде жив, јер је младички, али одавно се гуши између двеју основних и сталних својих невоља: између недостатка новчаних средстава и

недостатка континуитета у своме уређивању, т. ј. недостатка јединственог уредничког критеријума. Ко познаје тешке прилике наших студената мора доћи до закључка да је „Светосавље“ плод и дело најчистијег идеализма и да се одржава, како-тако, највећим могућим напорима. А у томе је уједно и његова главна вредност.

Хришћанска мисао је ушла у другу годину свога излажења. Она је орган дипломираних теолога. Излази сваког месеца, али се бори са новчаним недаћама и живи искључиво пожртвованошћу својих оснивача. На њој сарађују наши познати црквени работници: прота Степа Димитријевић, архимандрит Јустин Поповић, професор Димитрије Најдановић, прота Живан Маринковић и остали. *Мисао* посвећује нарочиту пажњу критици марксизма.

Занимљиво је напоменути, да сва ова три часописа: *Богословље*, *Светосавље* и *Хришћанска мисао* имају своје редакције у истој згради: Београд, Краља Петра број 2. То је први случај у историји наше цркве и свакако симптоматичан.

У Сарајеву излазе два часописа: *Браћство* и *Нови Источник*. Први часопис је орган босанско-херцеговачког просветно-црквеног Братства Св. Саве и излази редовно месечно једанпут. Увек је добро уређиван, са корисном лектиром и одабраним илустрацијама. Братство је један од најстаријих и најбољих наших послератних часописа. *Нови источник*, међутим, новијег је датума, штампа се у врло ограниченом броју примерака и доноси већином чланке историјске садржине. Он је, иначе, орган дабро-босанске митрополије.

Од рата на овамо, у Крагујевцу излази часопис *Православна Хришћанска Заједница*, орган Братстава исте Заједнице. Овај часопис излази најредовније сваког месеца а цена му је минитална: 15 динара. Овај часопис никад није озбиљно оскудевао ни у новчаним средствима ни у сарадницима, у двама стварима које су рак-рана мање-више свију осталих наших часописа. Напротив, он је чак дошао до своје сопствене штампарије. Откуд то? Томе има више разлога; али ево свега два, можда главна. 1. Овај часопис је поникао из реалне верске жеђи и био јој је колико гласило толико и пропагатор у широким слојевима нашег православног народа. Кроз њега је сам народ проговорио себи о својим моралним и верским искуствима, о својим духовним нуждама, о својим душевним потребама. И они који не спадају у те „широке слојеве“, старали су се да пишу — у овом часопису — народски за народ. А ти „широки слојеви“, са своје

стране, осетили су да је то њихов часопис у пуном значењу те речи у прихватили га оберучке. 2. Овај часопис није био у непосредној зависности од црквеног бирократског апарата, који све чега се дотакне претвара у орган сталежа, не вере, не цркве; или у орган међусобних главашких зађевица и узајамних величања; или у орган претежно административно — јавни (премештаји, казне, постављеља и т. д.) и репортерски (живот Немаца у Кини и канонска визитација Иксног епископа).

Ова два разлога су довољна да учине сваки часопис и живим и трајним. Такав је одиста и био часопис *Православна Хришћанска Заједница*. Он је био на велику нашу срамоту, којом смо сви од реда заслужили пакао, једини православни и црквени часопис за народ, за сељачку кућу и чобанску колибу, које су темељ овога народа и наше цркве. А народ је тако жедан верске поуке и тако неупућен у верску просвету, да са страху гута секташку лектуру у недостатку православне и према њој је, због тог истог недостатка, фатално неотпоран.

У почетку ове године извршено је спајање битолског „Мисионара“ са „Православном Хришћанском Заједницом“ и овај последњи часопис примио је назив првога а први је престао излазити у Битољу и преселио се у Крагујевац. Ту, у штампарији Централне Православних заједница, штампана се „Мисионар“, који је престао да се уређује на битолски начин и у свему усвојио и наставља уређивање ранијег часописа „Правосл. Хриш. Заједнице“.

Битољски „Мисионар“ је међутим био читаве три године (за то време се звао „Мисионарска писма“) права духовна посланица. Док га је целог испуњавао својом мудрошћу и својим пером владика Николај, овај часопис је био незаменљив, подједнако дарезљив и према интелектуалцу и према нешколованом човеку. Велики ауторитет, који ужива владика Николај међу богомољцима, учинио је да су се многи богомољци претплатили на „Мисионарска писма“ и тиме довели у питање опстанак „Православне Заједнице“, или, у најмању руку, врло смањили њен просечни тираж (који иде на неколико десетина хиљада примерака месечно). С једне стране овај разлог а с друге, велика заузетост владичина у Св. Арх. Синоду последњих година, изгледа да су и довели до спајања ових двају најживљих, најраспрострањенијих наших црквених часописа.

У једном оваквом часопису, какав је „Мисионар“ (односно, „Православна Заједница“) данас требало би да се учини оваква

расподела простора и посла: оквир, опште директиве у верском и моралном погледу с обзиром на дати моменат и искрслу чињеницу, као и саопштења из Централне или извештаје из осталих братства — нека све то долази од уређивачког одбора, т. ј. од школованих, од факултетлија, од доктора, којима је и испуњен овај одбор. Све оно „народно“ и „просто“, што су они механички накалемили на свој интелектуализам — и тако од „народног“ направили гејачко а од „простог“ грубо и неотесано и сурово — у овоме, горе наведеном, послу „закружавања“ часописа неће бити штетно колико би било на другом, рецимо средишњем, месту. Међутим, средишње место, највећи део часописа, треба да испуњавају: светитељи и народ. Одабране странице из списа светитеља и црквених писаца непосредно се дотичу народне душе, и та их душа разуме и прима. Народ, пак, са своје стране, нека бележи и саопштава своја морална и духовна искуства — у њима је велика пропагандна страна баш за тај сам народ. Народ не пише рђаво; претенциозни пишу рђаво: ћата — кад хоће да пише као Дучић, дипломирани факултетлија — кад хоће да пише као „прост народ“. Ритама народног језика чини да се забрављају његове граматичке и синтактичке грешке, које су у осталом само једна пука конвенција; стид и урођено осећање пристojности чини да тај „прост народни“ језик никад није простачки ни изазивачки, И колико народ може бити благодаран на вољи уређивачког одбора да га упозна са светитељима, са њиховим поукама, препорукама и мислима, толико исто и уређивачки одбор (и преко њега сва јерархија) може бити захвална томе народу, на његовој исповести, на открићу његова духовна живота и изношењу његових моралних криза, борби и душевних недоумица. Ово све последње упознаће меродавне с једне стране са верско-моралним стањем народа, са нивоом његове црквености, са његовим проблемима о којима црква треба да води евиденцију а с друге стране указаће на одговарајућа средства, начине, путеве да се тај верско-морални активитет ојача, повиси или регулише. На тај начин, контролу и вођство узима црква у своје руке, али уз услов да та контрола не буде официјелно-бијурократска и то вођство без топлине пророчке, брижности апостолске и ненаметљивости светитељске.

Монашко удружење (један из многих парадокса наше, а можда и још које, цркве) има свој орган „Духовна слиража“, коју уређује архимандрит Илкић и штампа у Сомбору. Овај часопис излази четири пута у години, највећим делом доноси исто-

ријске чланке, доста добар преглед живота разних цркава, панигирике живим јубиларима, некрологе мртвим величинама и — вапаје крви младих монаха! (Види пренемагања у стиховима и у прози — последња два-три броја). Мада уредник има велико дивљење за католичку цркву а никакво разумевање за живе силе православља, за његов дух и његову непатворену мисао, ипак се он није ничем научио код католика. Ко би, нзвие, смео упоредити нашу монашку „Духовну стражу“ са сличним католичким часописом, који излази у Загребу, — са „Duhovnim životom“, часописом за католичку аскетику и литургијске контемплације? Нико живи не би се усудио на тако што! А ипак је непоправљива штета, да свака три месеца оде по неколико хиљада штампаних табака у ништа. Зар је православна аскетска литература оскудна? Или наше монаштво нема потребе у њој?

Послератној појави *епархијских часописа* био се обрадовао владика Николај и на адресу епархијских листова упутио је, преко „Гласника Патријаршије“, једну врло умесну напомену, чија је важност остала и досада („Гласник“ за 1923 годину, бр. 17, страна 259).

Епархиски листови се крећу између жучности сталешких обрачуна и аргумента: да цвркутање птица и жубор поточића доказује Бога. Све невоље свештенства, неспоразуме између „виших и „нижих“, требало би решавати у затвореном кругу, на свештеничким састанцима, речју и преписком, што би све одговарало достојанству свештенства и чувало ауторитет цркве и вере. Распиривати омразу и потпиривати неспоразуме и изазивати зле ефекте — не само да је ружно, не само да је нехришћанско не само да не води ничем а напротив погоршава ствари, него даје и утисак: као да је сталешки интерес испред и изнад вере, као да постоје само сталешки проблеми а не и опште-црквени, и ови испред и изнад свих. У самој природи ствари је да се сталешка питања решавају у кругу самога сталежа и да се не оглашују пред паством целе епархије или целе цркве. Тако схватајући ствари долази се до закључка, да би епархијски листови требали доносити, поред неопходног службеног дела, и чланке од непосредног ширег интереса: свештеници би за свештенике писали о својим пастирским искуствима, о верском и моралном животу својих парохија, о начину да се црквени живот активизира; а за паству писали би се чланци двојаког карактера: у једнима би се износила наука православне цркве а у другима би се

побијала секташка веровања и материјалистичка, атеистичка и марксистичка наука.

Не само да епархијски листови нису непотребни, него напротив добро би било кад би свака епархија имала свој лист, али жив, користан свестрано, без излишних тема или вештачке учености. За историјске радове постоје многобројни часописи, искључиво посвећени историји. За почетничке књижевне саставе и песме — ту је „Венац“. Црквени часописи, међутим, треба да буду посвећени једино цркви и црквеним питањима, и то не питањима схоластике него живота, не толико питањима богословских надмудривања колико питањима богословске и црквене прагматике. Празну литературу, или нешто што би хтело то бити; формалне критеријуме; ситне пискаралачке амбиције; личне таштине; личне теме и личну проблематику; — све то, од чега страдају највише наши „бољи“ часописи — све то треба одбацити, све подвргнути једном идеалу и једној идеји, општем црквеном идеалу и јединственој религиозној идеји. Акција! Морална пристрасност! Ефективност! Propaganda Fidei! Критика наше жалосне стварности! Одбрана од секташа! Пажња према Риму! Према Паризу! Према Кремљу! Борба са материјализмом, са атеизмом, са марксизмом! За мир! За јединство цркава! За свечовечанско братство! За човекову слободу! За правду! За експлоатисане раднике, за гладне, за голе, за болесне, за оне по тамницама, за незапослене! За боље знање своје вере! За боље вршење њених заповести! Зар то није програм, довољан да испуни све наше постојеће часописе, па ипак да се потпуно не исцрпе? А, пре свега, то је чисто црквени програм и то је хитан, нужан, судбоносан програм, програм наметнут нашем поколењу, програм нашега времена. Од његова извршења или неизвршења зависи судбина наше цркве. Свештеници треба, пре свега, да бране основу на којој стоје, да служе олтару који их храни, место да губе време и енергије — на унутрашње домаће свађе и оптуживања, које им одвраћају пажњу од оног што је главно: док се они боре око ситнице може се крупница десити. Тако је Руска Револуција затекла свештенство у борби са епископатом, да се и протама омогући избор за владике. И једној и другој завађеној страни Руска Револуција је рекла: Не потребли сте нам. Тако и код нас: док тече јед и мастило нештедимце долте секташи и материјалисти говоре: Не потребни сте нам. А то

нико не чује! А то свако треба да чује! Може се лако десити да се у борби за чанак проса изгуби првенство!

Данас излазе ови епархијски листови: „Преглед епархије жичке“ (један од најстаријих, али слабо уређиван), „Преглед епархије нишке“ (неколико првих година свога излажења био је међу најбољима), „Браничевски весник“ (који је у почетку посвећивао велику пажњу историји а сад се све више, на срећу, актуализира и постаје све бољи) и, најзад, скопљанско „Хришћанско дело“, које је не давно почело излазити, озбиљно уређивано, обећава да буде наш најбољи часопис упућен свештенству и извасном делу интелигенције.

Библиотеке су у далеко тежем положају него наша периодична штампа. Библиотека Православне Заједнице у Крагујевцу је најотпорнија, она још живи, мада ретко издаје и у неодређено време. Библиотека „Мисионарских Писама“ престала је да издаје књиге још пре две године. Уз „Писма“ међутим давао се бесплатно „Мили Мисионар“, увек одзбране садржине и мио. Сарајевско „Братство“ има библиотеку, али изгледа да је она престала са издавањем посебних књига. Скопљанско „Хришћанско Дело“ покренуло је своју библиотеку, издало већ једну књигу „О хилизму“ (против адвентиста, суботара, стаје свега три динара) и изгледа да неће само на томе остати.

Треба ли да овде, на крају, споменемо да муслимани имају своја три дневна листа у Сарајеву, да имају своје библиотеке, мада их нема више од милион и по и нешто више — а православних је близу седам милиона?

Или да споменемо, да католици имају преко педесет (50) ревија у нашој земљи и десетину великих издавачких књижара и библиотека, које су досад издале на стотине књига? (Овде ништа није речено ни „округло“ ни претерано).

Или да укажемо на секташку штампу, њихове листове и, пре свега, њихове књиге? Ни с њима се наша штампа не може равнати.

Или да вас изненадимо бројем и разновршношћу безбожне и материјанистичке, марксистичке штампе? Она у Београду премаша сваку другу, а у Згребу, Љубљани достиже висину и јачину католичке.

Дошло је време — и задњи је час — да се од секташтва, католицизма и марксизма научимо неуморној активности за идеал и дело које нам лежи на срцу. Поседовање божанске истине

учинио је од православних „лене слуге, које закопавају свој талант у земљу“ и остављају га не искодишћена и не умножена. Лаж се одржава и шири активношћу, агитацијом, пропагандом, неуморном проповеђу — и тиме сакрива своје право биће и од себе и од оних којима се намеће. Ђаво не стоји миран, него као лав, ричући, иде и тражи свој плен. Ђаво је најмање миран. Али и истина намеће извесне дужности и њено поседовање поставља извесне обавезе: истина се мора рећи, и то с кровова. Судбина моја није и судбина света, али судбина света је и моја судбина. Постоје две главне заповести сваког хришћанина. Однос према Богу, то је однос према мом духовном бићу — кроз њега се врши прва заповест. Но друга заповест је искључиво посвећена мом ближњем. Терете један другог носити — то је хришћанска заповест. Бити одговоран за судбину и душу свога ближњег — то је хришћански захтев. Положити за ближње своје и душу своју — од те љубави нема веће. Из тога следује постулат: треба све учинити за спасење ближњих. Данас се утицај и мисао преноси најлакше преко штампе; Нико не би био захвалнији од ап. Павла, да је у своје време имао штампарију, радио, аероплан! Његова активност била је циновска у времену кад се писало на пергаменту и писмо слало по коњаницима. А данас, наша је активност ништавна, према богатству срестава, назива, могућности и путева!

Румунска црква, у том погледу, је испред нас.

Бугарска црква, у том погледу, је испред нас.

Грчка црква, у том погледу, је испред нас.

Наша црква, у том погледу, је само испред — Албанске цркве са њених некилико стотина хиљада православних.

Неколико стотина хиљада православних, при томе под једном иноверском тортуром, и седам милиона православних у својој и слободној земљи — ето, у тој огромној разлици је и висина нашега греха, наше самоубилачке немарности, наше осуде.

М. Ј. Ратковић.

Верски живот.

На страни

Једна анкета: Међу 400 студената универзитета у Индијани (С. А. Д.) извршена је анкета на разна питања:

	Да	Не	Неопредељено
Верујете ли ви у Бога	96 ^o / _o	3 ^o / _o	1 ^o / _o
Верујете ли ви у Исуса Христа	93 ^o / _o	5 ^o / _o	2 ^o / _o
Јесте ли ви припадник цркве	89 ^o / _o	7 ^o / _o	4 ^o / _o
Верујете ли ви у силу молитве	89 ^o / _o	8 ^o / _o	2 ^o / _o
Да ли религија противречи науци	29 ^o / _o	66 ^o / _o	5 ^o / _o
Да ли су саврем. студенти религиозни	40 ^o / _o	45 ^o / _o	15 ^o / _o
Да ли је црква дужна да се бави питањима политике, трговине и т. д.	25 ^o / _o	66 ^o / _o	6 ^o / _o
Да ли читате ви јеванђеље	63 ^o / _o	34 ^o / _o	3 ^o / _o

(The Intercoll. May 1935).

Какав ли би се одговор на ова питања добио међу нашим студентима?

Религиозни живот у СССР

1. Божић у Совјетској Русији

(Сведочанство очевидца).

Не знам, је ли познато овде, да се из неколико стотина московских цркава до данас само сачувало, као цркве, т. ј. где се врше богослужења, само неколико десетина, 35—40 цркава. Постепено, у доста успореном темпу, затварање и уништавање се продужава: једне се претварају у музеје, друге се затварају, треће се уништавају до темеља. Да би ви правилно схватили слику, о којој би хтео да вам говорим, ја скрећем пажњу на то да је не преувеличавате. Треба знати да, на првом месту, о руском граду са преко три милиона становника, и, друго, о — Москви, која је увек била изузетна и својеобразна баш у црквеном погледу. По пређашњем требало би рећи — богомољној.

Дакле, ево савремене Москве. Време у њој тече, најзад, по новом стилу. Приближава се 25 децембар, т. ј. празник Христа Рођења. По граду се шири вест, да ће се те године 25 децембар неофицијално сматрати празничним даном за све: сви уреди, сви заводи, све школе биће затворене. Вест се одиста обистињава: 24-тог радови су били заустављени, њихово настав-

љање је означено за 26-ти. Неочекивана слобода и то још у какав дан!

Увече 24 децембра ја сам пошао у један из највећих радничких квартова. Хтео сам видети како ће радници празновати. Између осталог, тамо се сачувала једна црква. Када сам се ја почео приближавати њој, запазио сам да се и „сва улица“ креће у том истом правцу. Убрзо морао сам се згуставити: улица је била препуна. С великим напором прогурао сам се до трга. Око цркве, на тргу, по свима околним улицама, стајала је огромна маса, човек до човека. Ја сам спортиста, у моме веку видео сам безбројно много стадиона и тргова у „велике дане“; умет на око одредити, колико се народа скупило; — и овога пута сам био уверен, да је предамном, ћутећи и мирно, стајало не мање од 50.000 људи свих узраста и звања: деца, ђаци, младићи, радници и раднице, зрели и старци. Служба се вршила у цркви, служили су и на разним местима трга, и на почетку улица које се стичу на тргу. То је још мало: служено је по неколико служби; кад отслужи један свештеник, узима крст и даје га сваком на целивање, а други свештеник, који га је сменио, изнова почиње служити. Прошло је вече, наступила ноћ, а служба се продужава све дотле док сви, који су дошли, приђу крсту и пољубе га и полагају, тихо разиђу се својим кућама. Та се слика поновила изјутра 25 децембра.

2. Митрополит Петар Крушицки

По последњим извештајима „мјестобљуститељ патријаршаго престола“ Митрополит Петар вратио се из прогонства у децембру прошле (1935) године и живи у граду Коломњи. Митрополит је ослобођен не привремено, него због тога што је истекао десетогодишњи рок назначен за његово прогонство у далека места. Његов заменик, Митрополит Сергије, ишао је у Коломњу и провео код повраћеног изгнаника недељу дана. Према извесним вестима, покушавају да Митр. Петра убеди да скине са себе звање „мјестобљуститеља“. Његов прејемник би био, свакако, Митр. Сергије. Разлог — десетогодишње отсуство и удаљеност од догађаја који су се за то време збили. До овог момента о одласку Митр. Петра у пензију још се ништа не зна; вероватно да он има друго мишљење и да је намеран да сачува „мјестобљуститељство патријаршаго престола“ за себе.

Из тога истог извора саопштавају, да ће се црквени сабор састати у априлу ове године: њега ће сачињавати само неколико епископа, без учешћа свештенства и световњака.

3. „Отац Петар“

Саопштавају из Москве, да су се на Уралу појавили многобројни проповедници — монаси, који отворено наступају против совјетске власти и гоњења вере. Најпознатији је међу њима „отац Петар“. Идући од села до села, он својим проповедима, пророштвима и необичним даром предвиђања сакупља огромне масе народа.

Причају, да он исцељује болесне и да чак васкрсава мртве.

Под утицајем оца Петра неколико села је отворено устало против совјетске власти. „Г. П. У.“ безуспешно се стара да га ухвати. Црвеноармејци верују, да се тај монах може појавити у једин и исти дан на неколико места, удаљених на стотине километара једно од другог. Народ је уверен, да је „отац Петар“ весник скорог пада Совјетске власти.

4. Православна деца у Русији тајно носе најрсне крстиће

Саопштавају из Тамбова, да је месна Комсомољска (комунистичко-совјетско-омладинска) организација извршила ревизију једне од школа, у којој се уче деца у узрасту од 10—15 година. Циљ те ревизије је био проверавање вредности учитеља и ђака с тачке гледишта безбожног васпитања. Прегледом свучене деце установљено је, да 45 процената од њих носе на грудима православне крстиће. Зпитани тим поводом, деца су саопштила да су им родитељи дали крстиће с претњом, да их никада не скидају. Ревизија се завршила затварањем директора и вишег наставног персонала и замењивањем њих са „сигурним“ елементима.

5. Колико има православних свешћеника у С.С.С.Р.

Према податцима Комесаријата унутрашњих дела С.С.С.Р., за 18 година комунистичке и безбожничке власти умрло је 42.800 духовних лица у концентрационим логорима на Соловецким острвима, у Нарими, Туркестану и т. д.

Од општег броја свештенослужитеља у целој Русији је остало у животу свега само 1.200 свештеника, између њих само су неки остали на својим парохијама.

Према московским анкетама, 52 процената руске деце ништа незна о Богу и само 48 процената има појам о Њему.

Од 100 испитане деце, само 18 је рекло да иду у цркву и да је воле.

Духовно-школски заводи — академије, Семинарије и школе, у којима су се васпитавали сејачи Божје речи — сви су затворени и верско васпитање је забрањено.

Још то није све. Више од 34.000 разноврсних безбожничких клубова постоји за пропаганду атеизма и чак за његово јачање је отворена у Москви нова безбожва семинарија.

Чак ови кратки подаци говоре о страшном ужасу. Што смо пак ми дужни чинити, баш ми, који се налазимо изван домањаја безбожничке власти?

Ми смо овде обавезни, пре свега, да се боримо са безбожјем и да помажемо онима, који се спремају да постану сејачи Слова Божјег, т. ј. да помажемо свештеницима, а такође и мисионарским организацијама и мисијама.

(„Православная Русь“, 25 јануара 1936).

6. Нове вестии о положају религије код Совјетџа

Последњих месеци се примећује снажни пораст религиозности у народним масама Совјетске Русије, иако безбожне власти не престају са својим гоњењем религије, које је примило нешто друкчију фџрму, а то не значи да се смањило.

Убедивши се у то, да активни и оштри иступи против вере у Бога и сваке врсте „култова“ доносе сасвим обратне резултате и само повећавају број „тајноверујућих“, Совјетске власти су измениле тактику на безбожном фронту и почели су да раде пажљивије. Без обзира на то, уплашене народне масе продужују да крију своју припадност каквој било религији, као и саму веру у Бога.

Следствено таквом односу ка тим питањима, вера у Бога и извршивање верских обреда често се крије од стране једног члана породице према другим, због чега понекад дође до куриозитети.

Као што саопштава, на пример, Кар — у једној породици је било дете, које је по рођењу названо новим именом „Лемарк“, т. ј. састављени су први слогови презимена Лењин и Маркс. Доцније се разјаснило да је то дете, поред свега тога, три пута било тајно крштено по православном обреду, наиме, од стране матере, бабе и тетке, при чему је први пут добило име Николај а други пут — Борис. Тек при трећем крштењу свештеник је познао дете и разјаснио неспоразум.

(„Прав. Русь“, 25-XII-1935).

Румунска црква

Румунски богомољци називају се Војском Господњом

Свештеник И. Трифа из града Сибиу (Трансилванија), убрзо после рата, обратио се православним хришћанима у Румунији са позивом да се удруже. Тако је ударен темељ за оснивање „Војске Господње“. Ова заједница има за циљ морално оздрављење сваке засебне личности и обнову хришћанског живота на основи Светога Писма, Светога Предања и дела светих отаца.

„Војник“ је, пре свега, православни хришћанин не само по имену, него и по делатности; њему треба да је добро познато учење цркве. Ступајући у „војску“, човек се одриче од својих порока и свих саблазни савременог света. Он је — активни хришћанин; усред брига о насушном хлебу, заузет својим самоваспитањем, изучавајући Св. Писмо, читајући корисне књиге, редовно посећујући цркву, брине се о јачању вере код свог малолушног брата и обраћа заблуделе познању истине. Речју, „Војска је православна духовна армија, која води борбу против греха ради спасења и царства Божијег. Сви чланови су обузети жељом да знају читати Свето Писмо. Они који знају читати уче оне који не знају, да би сви прослављали Господа.

Јединствени устав те „Војске“ јесте Свево Писмо и Св. Предање. Пре ступања у „Војску“ мора се проћи кроз извесну школу ради усвајања нужних претходних знања, редовно посећивати скупове „Војске“ и вежбати се у послушању. Међу „војницима“ свештеник се осећа истинским руководиоцем; у моралном, грађанском и чак у материјалном односу — „војници“ су у свему послушни свештенику. Уклањање разлика између социјалних класа и дисциплина, заснована на послушању, помаже успеху „Војске“ и њеном увећању. Што нарочито привлачи ка тој „Војсци“ јесте чисти начин живота њених „војника“.

Св. Синод Румунске Православне Цркве је одобрио тај покрет, постављајући услов, да „војници“ буду увек руковођени свештеницима.

Засебни одреди ове „војске“ имају своје заставе, које се освећују са великим слављем. У већим центрима одржавају се и специјална предавања за „војнике“, а такође и биоскопске претставе са религиозним филмовима. Теоретске и практичне беседе, певање побожних песама и кинематограф — све то заједно привлачи народ.

У средишту живота је богослужење. Сви „војници“ редовно посећују цркву (отсуство се оправдава само болешћу). Сваки

„војник“ је дужан знати неколико црквених песама, па се због тога лако остварује заједничко, опште певање у цркви.

„Војници“ иступају не само у свом месту; они посећују цркве и у другим местима, организујући верско-просветне скупове.

„Војска ради и на добротворном пољу, помажући невољним и сиромашним.

Поједини центри имају своје библиотеке и своје часописе и листове.

У Румунији многи признају, да је покрет „Војска Господња“ — стабилна, здрава и савремена појава. Она доноси собом ојачање вере у народу и пробудење маса за црквену делатност

Букурешт.

Д. Б.

Код нас

У последње време у дневним листовима изашле су две изјаве Њ. Свет. Патријарха Варнаве о регулисању припадљивости парохијског свештенства. Тако у изјави датој сараднику „Правде“ од 12-III т. г. између осталог Њ. Светост каже: „пошто је ова уредба чисто интерног карактера и за сад још пројекат, изнеће се у пленуму Патријаршиског Савета и Архијерејског Сабора. Са изменама и допунама, она ће тек тада ступити на снагу. То ће бити првог јула ове године.

У сваком случају, ни један систем награђивања службеника није савршен, али ће се у уредби доћи бар до приближне нивелације свих свештеничких награда. Очекује се, поред тога, да ће овако обезбеђени свештеници боље моћи посветити се својој пастирској и учитељској дужности, уз своје свештене радње“.

У *Хришћанској Мисли* бр. 2 за фебруар 1936 г. између осталог богатог садржаја, изашао је и едан чланак г. Д. Најдановића: Свештениче. Ово је данашњем православном свештенику врло драгоцено признање његове узвишене службе. Чланак почиње: „Свештениче, још само у теби живи здрава, снажна, заносна, поштена мисао отачаства... па даље наставља: сви непријатељи Бога потежу на тебе, свештениче. Ти си све распре и парничења плаћао. Најчешће крлељу: ти једини дајеш Богу данак у крви. А Божјих непријатеља много је било и биће. Рушници прво темељ руше. Сваки ударац у камен угаони тебе погађа. Ти знаш: вуци прво заметну кавгу са јагњетом.. Метежници те за метеж осуђују, назадњаци за назадак, опојници и пијанци за „опијум народа“, лажови за лаж, трговци за трговину, грешници

за грех. Сви мачеви у свету рију кроз твоје срце, све секире преко твога врата, све клетве и клевете преко твје душе. Ти си са Спасом на крсту свих крстова што их варљиво време и простор у овом свету подижу. И то те прикивају на крст који су, давно — давно, са срцем и савешћу раскрстили.

Благословен да си, свештениче“.

Свештениче, не клони духом, напред.

Један англо-православни састанак

Ново време и нове задаће црквеног живота изискују нов начин њихова решавања. Један из таквих покушаја да се покрене напред питање о зближењу Православне цркве са Англиканском јесу свакогодишњи састанци руских и англиканских богослова у Хај-Ли, близу Лондона.

Године 1934 — да узмемо овлаш за пример ту годину — састанак је сакупио око 130 лица. Између њих су били: епископи, свештеници, професори и световњаци. Ипак, већину чланова тога састанка су сачињавали студенти богослови, који се уче у разним колеџима Енглеске. Осим Руса и Енглеза, у раду конференције узели су учешћа претставници грчке и румунске цркве, а такође старокатолици из Холандије и протестанти.

На конференцији је било претставника око 13 нација (Швеђани, Швајцарци, Американци, Аустралијци, Аустријанци и т. д.), што показује, колико рад на зближењу Православне и Англосаксонске цркве живо дотиче и интересује и хришћане, који не припадају овим двама вероисповестима.

Тема састанка је била: „Црква“.

Прво предавање је прочитао о. Георгије Флоровски (проф. Православног Богословског Института у Паризу), који је изложио православно учење о цркви, које је изненадило Англиканце својим догматским богатством и мистичком дубином.

Тог истога дана и на ту исту тему говорио је знаменити богослов Англиканске цркве, епископ глостерски Хедлам, претседник комисије за везе англиканске цркве с другим вероисповестима (— иначе, велики пријатељ нашега народа; једна његова књига: „Исус Христос у историји и вери“ преведена је на наш језик).

Он је пришао питању учења о цркви са историјске стране, тумачећи особито детаљно узроке, који су изазвали стварање

низа међусобно непријатељских цркава, којима тај раздор ништа не смета да исповедају ипак догмат о њеном јединству.

Црква у историји, њен однос према држави и нацији, — то је била тема предавања проф. Карташева (Париз). Снажну илустрацију за његово предавање дао је проф. Фриц Либе, уредник немачког часописа „Occident und Orient“ и познавалац руске богословске мисли. Фриц Либе је описао савремено стање цркве у Немачкој и покушаје немачких нациста да искористе цркву у циљу распрострањења њиховог новог учења о превасходству аријевске (немачке) расе над свима осталим.

Трећег дана конференције, предавања о цркви — јединој и саборној — дали су проф. протојереј Сергије Булгаков и О. Кели, оснивач најзначајније монашке заједнице у енглеској цркви (Келамски манастир).

Сва та предавања су живо претресана у групама и општим састанцима; и тако су дала богат материјал православним и англиканцима за њихово међусобно изучавање и разумевање.

Но, може бити, најважнији део рада конференције није толико извршен на дебатним састанцима колико у капели, где се свако јутро вршила православна литургија или англиканска евхаристија.

У часовима службе капела Хај-Ли је била украшена цвећем и зеленилом.

После левет векова раздвојеног живота, западни и источни хришћани поново се сједињују у њој за заједничку молитву у време божанске евхаристије. Англиканци, који су присуствовали православној литургији, са побожном пажњом су слушали руско хорско певање, које је те године било нарочито дивно, благодаћећи хоровађи И. К. Денисову, његовом познатом зналцу. То певање помагало им је да разумеју силу и истину источног хришћанства. Православни пак, са своје стране, молећи се заједно са Англиканцима, упознавали су самим искуством непатвореност литургијског живота Англикннске цркве и дубину њихове вере у реалност присутности Христа у време божанске евхаристије. То узајамно посећивање литургије друге вероисповести отворило је учесницима конференције могућност да се дотакну тајанствене дубине живота цркве, и помогло им је да осете са њеном снагом бол због раздвојености међу хришћанима.

Последња два дана конференције имала су други карактер. Већина англиканске студентске омладине напустила је конференцију да би направила места младим англиканским свештеницима,

члановима братства Св. мученика Албанија и преп. Сергија Радоњешког, које сачињавају учасници претходних студентских састанака.

Ово братство је повикло пре шест година и у садашње време броји око 400 чланова, који енергично раде на зближавању православља и англиканства.

Тема састанка је била: „Савлађивање шизме“, и она је изазвала врло жарку измену мишљења. Основно питање, третирано на њему, било је о могућности (јединства) заједничарства у тајнама између оних чланова православне и англиканске цркве, који поседују већ пуно догматско јединство. Између чланова братства како са стране православних тако и са стране англиканаца, нашли су се и присталице и противници таквога предлога, и конференција је образовала комисију богослова за даље свестрано изучавање тога питања с догматске, литургијске и канонске тачке гледишта.

Састанак се завршио торжественим молествијем, које су отслужили англикански духовници по чину, позјмљеном из православног богослужења.

Учесници конференције разишли су се из Хај-Ли са жељом да продуже рад на зближењу православне и англиканске цркве; — чланови обеју цркава дошли су тако близу једни другим и у својој вери и у пракси свога духовног живота. Карактеристика овога састанка је била у пуној једнодушности у питању учења о цркви, које је господарило над свима његовим учесницима. За све време живих дискусија, православни и англиканци су сачували истинско међусобно разумевање, и често је било, чак, тешко себи претставити, да се конференција састоји из претставника двеју различитих цркава.

Та једнодушност је дала ново надањуће члановима братства за даљи развој њихове делатности, која се састоји у организовању конференција, у посетама православних богослова Енглеској, у издавању часописа и вршењу осталих начина рада, који би доприносили узајамном разумевању и сарађивању. Чланови братства учествују и у скупљању средстава за потребе руске цркве у емиграцији и за помоћ гоњеном свештенству у Русији.

Конференција братства решила је да продужи своју делатност у свима њеним видовима и изразила жељу да дође до што тешње везе са члановима оних православних цркава, који све до сада нису учествовали у њеном раду.

У јуну 1935 године је такође одржана конференција. (Види „Хришћанско дело“, бр. 1, год. I, Скопље). У јануару ове године англиканци су посетили православне Русе у Паризу. Тема је била: „Црква и свет“. Пре кратког времена угледна англиканска депутација је посетила румунску цркву, на позив патријарха Мирона. Англиканска црква не може остати у свом досадашњем положају: она је на раскршћу. Или католицизму или либерализму! Једна велика струја покушава да се надовеже на православну цркву. И то треба помоћи! Јединство са англиканском црквом дало би православљу неочекиван престиж и ширину, једну стварну моћ — и спољашњу, поред унутрашње.*)

Један од учесника састанка.

Две књиге које треба сваки свештеник да прочита

Г. Мил. Р. Мајсторовић, уредник „Учитеља“, главног органа Југословенског Учитељског Удружења, објавио је, ових дана, свој други по реду превод из дела чувеног и савременог руског хришћанског филозофа историје, Николаја Берђјајева. Г. Мајсторовић је много преводио с руског, нарочито из области педагогике, што је потпуно разумљиво с обзиром на то, да је он учитељ; али он се у последње време подухватио једнога посла, који је по своме обиму шири од чисто педагошког, и несумњиво од општијег интереса, наиме да преводи и ствари из религиозне филозофије. Руска литературна делатност је ботата баш таквим стварима. Једно од првих места у тој и таквој делатности заузима Николај Берђајев. Пре две године г. Мајсторовић је превео његову књигу *»Смисао историје«*. Њу треба да прочита сваки оиај, ко жели да са хришћанског становишта процени збивања у историји, да са тог становишта разуме прошлост, садашњост и будућност. Ванредна књига, дубока књига, која баца нову светлост на Антички Свет, на појаву Хришћанства, на Средњи Век, на Ренесансу, на појаву машине у историји, на појаву социјализма, на кризу културе, свега, што је у ствари криза човека, од-

*) Чланке о Англосаксонској цркви може читалац наћи у овим часописима — наводимо само последатне: — „Гласник Патријаршије“, „Богословље“, „Хришћански живот“, сарајевка „Црква“, „Пуг“, „Православље“ (врло занимљив и поучавајући чланак о парохијском животу англиканске цркве!), „Хришћанско дело“, „Весник српске цркве“ и т. д.

метнутог од центра космичког живота, од Бога. Ова књига је извршила велики утицај на интелектуални свет Запада.

Друга књига Берђајева, коју је превео г. Мајсторовић, је-сте »Хришћанство и класна борба«. Она нам је била потребна као насушни хлеб. Социјално питање је најтеже и највеће и нај-судбоносије питање данашњице. На све стране се размахала безбожна марксистичка наука. Марксистичком решењу социјал-ног питања треба супротставити хришћанско решење. Хришћан-ска свест и савест мора да се активизира, да се ослободи од страшне равнодушности према худој судбини милиона људи, од убитачног нехата према догађајима у историји.

Хришћанство је проповед и благовест о спасавању ближњих Међутим оно се код нас извргло у искључиву бригу о личном спасењу. Због тога наша црква; цело православље, још није до-спело да одреди свој однос према социјалном питању нити да да његово решење у духу православном и хришћанском. Дак га је католичка црква благовремено решила — у своме духу — и прегла на „обнову социјалнога реда“ у огромним размерима. Овај превод књиге Берђајева долази у задњи час. Књига је од-лична, као и многе књиге њенога аутора. Она је подељена на шест глава. Ево њиховог садржаја:

I. Чињеница класне борбе. — Марксова теорија класне борбе.

II. Критика Марксове теорије. — Друштво и класа. — Ак-сиолошки карактер појма класе.

III. Хришћанска оцена класне борбе. — Хришћански однос према човековој личности.

IV. Стварна и формална слобода. — Човек, грађанин и произвођач. — Слобода и насиље.

V. Аристократа, буржоа и радник.

VI. Црква и нова социјална стварност. — Човек и класа. — Социјално питање као духовно питање.

Обе књиге је издала издавачка књижара Јеремије Џелебџића Београд — Карађорђева ул. 61. „Смисао историје“ има 248 стр. и стаје 40 дин. „Хришћанство и класна борба“ има 80 страна и стаје 15 динара.

О овој последној књизи уредништво ће дати опширнији приказ у наредном броју.

Вести из епархије

I. Конференција свештенства Арх. Намесништва Млавског

На дан 4-III-1936 приликом пријема бира одржана је у овој години трећа конференција свештенства арх. намесништва млавског у Петровцу. На конференцији је одлучено о набавци књига за установљену среску свештеничку библиотеку а главна тема разговора била је: свештенички пастирски рад међу болесницима. По овој теми чула су се разна и интересантна мишљења браће свештеника. Од особитог је интереса сујеверје код нашега народа, да посета свештеника болеснику, нарочито са св. тајном исповести и причешћа убрзава смрт, због чега многи избегавају свештеника у болести, као и потребе св. тајне исповести и причешћа. Ради дубљег и темељнијег проучавања ове теме, одлучено је: да у току месеца марта 1936 године сваки свештеник у својој парохији изврша најмање две пастирске посете болесницима и да своје утиске како на болеснике тако и на родбину саопште на првој наредној конференцији.

II. Подизање цркве у с. Вел. Поповцу, арх. намесништво млавско

Још пре неколико година подигнута је нова црква у Вел. Поповцу али због тешких економских прилика и великог дуга црква ни до данас није освешћена. Пре месец дана образован је специјални ужи црквени одбор од три лица, који је пошао од куће до куће, прикупио најпотребнију суму црквеног приреза и тако омогућио припремне радове за освешћење цркве. Општ. управа у Вел. Поповцу одобрила је за овај ужи црквени одбор сав прикупљени црквени прирез уноси одмах у црквену касу.

Освешћење цркве обавиће се по Ђурђев-дану а по нахођењу и одобрењу Архиепископске власти.

III. Приликом пријема приватности за фебруар и март т. г. — у два маха — одржане су конференције свештенства Намесн. Пожаревачког на којима су претресана питања из пастирске праксе. Поред тога домета је одлука о оснивању библиотеке братства Намесн. Пожаревачког.

IV. Једна статистика

У току 1935 год. било је у Намесн. Пожаревачком:

рођења	умирања	закључених бракова	конкубината
1093	990	333	563

Прираштај је 103 на мео срез од 55.000 становника — 2 на 1000??? Мислимо да би се овим питањем требали позабавити меридавни фактори.

V. У недељу православља 1 III т. г. занатлијско црквено певачко друштво „Слога“ у Пожаревцу одржало је под покровитељством Њег. Преосвештенства Епископа Браничевског Госп. Др. Венијамина духовни концерт у користи незапослених радника. Одржао је предавање свешт. Драг. Маринковић в. д. арх. намесника на тему: Утицај православља на омладину. Чист приход овог концерта је био Дин. 934, која је сума раздељена на 27 беспослених радника.

И овом приликом црква је показала да она све чини да се помогне онима којима је помоћ потребна.

Службене вести

Рукоположени

Њ. П. Е. Б. Госп. Др. Венијамин изволео је на св. литургијама рукоположити у чин ђакона и презвитера следећа лица:

1) Миодрaгa Поповића, суплента смедеревске гимназије на дан 2/15-1936 г. у чин ђакона а на дан 3/16-II-1936 г. у чин презвитера у саборном храму у Пожаревцу.

2) монаха Серафима, сабрата и-ра Витовнице у чин јерођакона дана 3/16-II-1936 г. у катедралном храму у Пожаревцу.

Унапређени

1) Одл. Св. Арх. Синода бр. 346 од 11/24-II-1936 додељена је прва периодска повишица са даном 5/18-II-1936 у I степену IV групе протојереју Добривоју Лучићу, члану Црквеног суда и в. д. арх. заменика.

2) Одл. Св. Арх. Синода бр. 394 од 11/24-II-1936 г. додељена је прва периодска повишица са даном 5/18-II-1936 г. у II степену IV групе протојер. Драгољубу Поповићу, чл. Цркв. суда.

3) Одл. Св. Арх. Синода бр. 7658 вил. 193 из 1936 г. унапређен је из IX у VIII положајну групу Димитрије Франк, писар Црквеног суда.

Постављења и премештаји

1) Одл. Арх. вил. бр. 156 од 5/18-II-1936 г. постављен је за сталног пароха плажанског јереј Јован Ристић, досадањи привр. парох исте парохије.

2) Одл. Арх. вил. бр. 157 од 5/18-II-1936 г. постављен је за сталног пароха вел. поповићског јереј Татомир Папић, досадањи привр. парох исте парохије.

3) Одл. Арх. вил. бр. 411 од 12/25-II-1936 г. постављен је за сталног пароха II кушиљевске парохије јереј Вук Белојевић, досадањи привр. парох исте парохије.

4) Одл. Арх. вил. бр. 342 од 28-I/10-II-1936 г. премештен је јереј Милутин Ивић, привр. парох дубровачки за привр. пароха табановачког,

5) Одл. Арх. вил. бр. 342 од 28-I/10-II-1936 г. премештен

је јереј Миодраг Миленковић, парох војштански за сталн. пароха дубравичког.

6) Одл. Арх. вл. бр. 342 од 28 I/10-II-1936 г. премештен је јереј Будимир Васиљевић, привр. парох табановачки за привр. пароха војштанског.

7) Одл. Арх. вл. бр. 1149/935 г. архиманд. Макарије, стар. м-ра Раванице постављен је поред своје редовне дужности и за в. д. старешине м-ра Горњака

8) Одл. Арх. вл. бр. 435 од 18/28 II-1936 г. премештен је јереј Већеслав Зејн, капелан кисељевски за привр. пароха II гложанске парохије.

9) Одл. Арх. вл. бр. 435 од 15/28-II-1936 г. додељена је удова парохија кисељевска у привремено опслуживање пароху тополовничком јереју Николају Арбузову, поред своје редовне дужности пароха тополовничког.

10) Одл. Арх. вл. бр. 478 од 24-II/8-III-1936 г. премештено је цело братство м-ра Миљкова у м-р Туман, а братство м-ра Тумана у м-р Миљков.

11) Одл. Арх. вл. бр. 510 од 5/18-III-1936 г. постављен је за старешину цркве александровачке јереј Гојко Стетеновић, пр. парох II александровачке парохије.

12) Одл. Арх. вл. бр. 549 од 13/26-III-1936 г. постављен је за вршиоца дужности старешине м-ра Копорина јеромонах Прокопије, сабрат м-ра Витовнице.

13) Одл. Арх. вл. бр. 550 од 13/26-III-1936 разрешен је в. д. стар. м-ра Горњака архим. Макарије, стар. м-ра Раванице, а постављен је за в. д. старешине м-ра Горњака, игуман Никанор, стар. м-ра Витовнице поред своје редовне дужности.

Канонски отпусти

1) Одл. Арх. вл. бр. 169 од 15/28 I-936 г. подарен је канонски отпуст јеромонаху Христану, сабрату м-ра Миљкова реди одласка у св. Гору Атонску.

2) Одл. Арх. вл. бр. 447 од 18-II/2-III-936 подарен је кан. отпуст јмнаху Варнави, сабр. м-ра Раванице за А. Е. београдску.

3) Одл. Арх. вл. бр. 512 од 5/18-III-936 подарен је канонски отпуст јереју Миладину Томићу, привр. пароху буковском за Епарх. црногорско-приморску.

4) Одл. Арх. вл. бр. 513 од 12/25-III-1936 подарен је канонски отпуст јереју Драгославу Обућини, пароху II сењ. парохије за епарх. жичку.

Умрли

1) јереј Ђорђе Богојевић, парох кисељевски умро је дана 22-XII-1935/4-I-1936 г. у Кисељеву.

2) Протојереј Милан Љ. Поповић, парох коларски умро је дана 8/21-II-1936 г. у Коларима.

3) Игуман Агатањел, в. д. намесника м-ра Копорина умро је на дан 5/18 III-1935 у м-ру Копорину.

Садржај

Чланци и расправе:

Д-р Венијамин: Архијерејска Посланица	-	-	-	стр.	33--35
Од Уредништва: Прекретница	-	-	-	"	36--39
† Прота Милаш Поповић	-	-	-	"	40--50
Ат. Илић: Ја не могу више (али ко сам ја)	-	-	-	"	50
М. Ј. Ратковић: неколико речл о нашој црквеној штампани	-	-	-	"	51--58
Верски живот	-	-	-	"	59--65
Један Англо-прав. саст.	-	-	-	"	65--68
Две књиге које треба сваки свештеник да прочита	-	-	-	"	68--69
Вести из епархије	-	-	-	"	70--71
Службене вести	-	-	-	"	71--72

Одговорни уредник: **Драгутин Маринковић**, свештеник,
в. д. архијерејског намесника пожаревачког

Штампарија Ђорђа Наумовића у Пожаревцу.
